

POSTANOWIENIE

5 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 5 listopada 2025 r. w Warszawie

w sprawie ze skargi upadłej B.W.

z udziałem Syndyka masy upadłości B.W. osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, Z. w W. , P. spółki akcyjnej w W., M. spółki akcyjnej w K., A. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., H. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, T. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

w przedmiocie odmowy ustalenia planu spłaty wierzyciela,

na skutek skargi kasacyjnej upadłej B.W.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie

z 7 sierpnia 2023 r., XII Gz 250/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od dłużniczki na rzecz uczestnika M. S.A. w K. kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) zł, z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od doręczenia dłużniczce odpisu niniejszego postanowienia tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

[dr]

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do powyższych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Dłużniczka w postępowaniu upadłościowym powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które przedstawiła jako pytanie: czy jeśli nieruchomość obciążona jest ograniczonym prawem rzeczowym w postaci hipoteki, a jednocześnie wierzytelność zabezpieczona tą hipoteką przekraczająca wartość nieruchomości jest wymagalna, to zbycie tego składnika majątku będzie stanowić pogłębienie stopnia niewypłacalności?”.

Skarżąca z ostrożności procesowej wniosła o potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) w związku z potrzebą udzielenia odpowiedzi na przytoczone pytanie.

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako na przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga określenia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej

sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

O potrzebie wykładni przepisów prawnych jako przesłance przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania można mówić wtedy, gdy z mającego zastosowanie lub mogącego mieć zastosowanie w sprawie przepisu dekodowane są różne normy prawne, a brak jest wypowiedzi w doktrynie i orzecznictwie, które by te różnice usuwały i wyjaśniały przyczyny ich występowania. Potrzeba wykładni przepisów prawnych nie powstaje, gdy Sąd Najwyższy ustalił stanowisko i wyrażał poglądy we wcześniej wydanych orzeczeniach na temat wykładni przepisów objętych wnioskiem, a nie zaszły żadne okoliczności uzasadniające ich zmianę.

Skarżąca nie przedstawiła argumentacji prawnej uzasadniającej tezę o występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, co uniemożliwia kontrolę wniosku pod kątem spełnienia przesłanek przedsądu z art. 398⁹ k.p.c. Skarżąca ograniczyła się jedynie do przedstawienia jej subiektywnego poglądu na temat tego, w jaki sposób należało ocenić okoliczności faktyczne ustalone w sprawie. Skarżąca nie domagała się rozstrzygnięcia problemu, który przyczyniłby się do rozwoju prawa, lecz zmierzała do uzyskania stanowiska, które by wsparło jej oddalone żądania.

W ostatnim okresie Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się na temat tego, czy i w jaki sposób obciążenie nieruchomości hipoteką wpływa na jej rynkową wartość (zob. m.in. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 27 lutego 2019 r., III CZP 30/18). Przy sprzedaży nieruchomości wartość rynkową nieruchomości odzwierciedla równa tej wartości cena, a obciążenie hipoteką wpływa jedynie na sposób zadysponowania tą ceną, zwykle przez zapłatę długu w celu doprowadzenia do wygaśnięcia hipoteki. Jeżeli strony umowy nie ustalą sposobu uiszczenia ceny przez przeznaczenie jej w całości lub części na zaspokojenie wierzyciela hipotecznego i nie doprowadzą do wygaśnięcia hipoteki, nabywca obciążonej hipoteką nieruchomości wstępuje w prawa dłużnika rzeczowego i w związku z tym ponosi ryzyko odpowiedzialności za cudzy dług

w postaci ryzyka egzekucji i możliwości odzyskania spłaconego długu. Ryzyko to może obniżać cenę nieruchomości, ponieważ ma wymiar finansowy, ale nie jest to równoznaczne z pomniejszeniem wartości nieruchomości o kwotę niespłaconego zadłużenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 21 marca 2013 r., II CSK 414/12, z 26 stycznia 2016 r., I CSK 54/16). W związku z tym należało stwierdzić, że co do zasady, hipoteka jest prawem pozostającym bez wpływu na oszacowaną wartość rynkową nieruchomości.

Z wiążącej Sąd Najwyższy podstawy faktycznej zaskarżonego postanowienia wynika, że w stosunku do upadłej zaistniały przesłanki do odmowy ustalenia planu spłaty wierzycieli. W toku postępowania upadłościowego ustalono, że upadła przed złożeniem wniosku o upadłość wyzbyła się udziałów w wysokości 3/4 części w dwóch nieruchomościach, otrzymując ostatecznie w zamian jedynie symboliczne wynagrodzenie. Udziały w nieruchomościach stanowiły jedyne wartościowe składniki majątku upadłej. Zbycie ich za kwotę 1 zł i 2 zł w oczywisty sposób świadczy o celowym wyzbyciu się majątku. Nieruchomości były przedmiotem dalszego obrotu, a w każdym przypadku nabywca był powiązany osobowo ze zbywcą (tożsamy zarząd spółek). Ostatecznym nabywcą nieruchomości była spółka prawa brytyjskiego, co znacząco utrudnia wierzycielom prowadzenie skutecznej egzekucji i dotychczas nie uzyskali oni zaspokojenia.

Ponadto w toku postępowania nie stwierdzono żadnych względów słuszności lub humanitarnych, przemawiających za zasadnością ustalenia planu spłaty wierzycieli. W związku z tym bez znaczenia pozostawały hipotetyczne rozważania dotyczące możliwości zarobkowych dłużniczki, gdyż upadła aktualnie osiąga dochód z umowy zlecenia w wysokości 28 zł.

W tym stanie rzeczy nie budzi wątpliwości ocena Sądów *meriti*, że upadła celowo doprowadziła do istotnego zwiększenia stopnia swojej niewypłacalności przez wyzbycie się udziałów w dwóch nieruchomościach za niewspółmiernie niską cenę 3 zł, co w konsekwencji doprowadziło do pokrzywdzenia wierzycieli. Sąd Okręgowy w postępowaniu upadłej nie dopatrzył się działania ukierunkowanego na ograniczenie wysokości zobowiązań. Na żadnym etapie postępowania upadła nie wykazała, że posiada inny majątek czy źródło dochodów, które pozwolą jej dokonać

spląty zgodnie z ewentualnie ustalonym planem spląty. Zaistniały zatem przesłanki do odmowy ustalenia dla upadłej planu spląty wierzycieli określone w art. 491^{14a} ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1228).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 8 ust. 1 pkt 5 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1935 ze zm.), orzeczono jak w postanowieniu.

[dr]

[a.ł]